Vibeke Gamsts tale ved mindehøjtidelighed for ofrene fra 7. oktober

Taler
Vibeke Gamst
Rådmand i Aalborg Kommune

Dato
7. oktober 2026

Sted
Ved domkirken i Aalborg (Budolfi Kirke)

7. oktober vil for altid stå prentet i vores bevidsthed som en af de datoer, hvor ondskaben brød igennem og slog hul i livet. En dato ligesom 9. november, der siden 1938 har båret det alt for smukke navn "Krystalnatten." Datoer, hvor jøder blev ondskabens mål. – 7. oktober! – Tænk, at der kun er gået 3 år. Og tænk, at der allerede er gået 3 år.

22. september 2023 indgik jeg en aftale med en lærer fra en af vores folkeskoler. 8. årgang havde arbejdet med demokrati, og nu ville læreren høre, om årgangen måtte komme på besøg i byrådssalen og høre noget om byrådsarbejdet og det at være byrådspolitiker. Jeg svarede selvfølgelig straks ja, også selv om læreren betonede, at det var en stor årgang, og at 8. klasses elever aldrig er de nemmeste.

Besøget fandt sted 8. november. Det var også en stor og broget flok. Jeg fortalte om livet i byrådssalen, og eleverne prøvede at tale i byrådsmedlemmernes mikrofoner. Jeg beskrev, hvilke opgaver et byråd havde, hvordan man blev byrådsmedlem etc. Efter min snak var der tid til spørgsmål. Eleverne var ret tilbageholdende. "I må spørge om lige, hvad I vil," sagde jeg opmuntrende, og så var der omsider en dreng, der rakte armen i vejret. "Hvem holder du med," spurgte han, "Israel eller Palæstina?" Jeg blev fuldstændig overrumplet, og mit svar faldt ganske spontant. – De spontane og uovervejede svar er som bekendt ofte de bedste. – "Det spørgsmål kan jeg ikke besvare. Jeg holder ikke med nogen af dem, for det er ikke en fodboldkamp," svarede jeg. Jeg kunne se på hans korslagte arme, at det svar gav han ikke meget for. Jeg forsøgte mig med at tale om den årtusindgamle strid mellem Abrahams børn, om Sara og Hagar, Isak og Ismael. Han nikkede, som om han kendte alt til det, hvilket jeg samtidig var bedrøveligt sikker på, at han ikke gjorde.

Enhver lærer eller foredragsholder kender den pædagogiske resignation, når man

må konstatere, at visdomsordene er gået ind ad det ene øre og ud ad det andet; men dette var noget andet. Hvordan var det muligt kun 1 måned efter Hamas' grusomme, forbryderiske overfald på uskyldige mennesker, på drab, voldtægt og gidseltagning at spørge, hvem man holdt med? Kunne nogen en måned efter Utøya have fundet på at spørge: "Hvem holder du med, Behring Breivik eller socialdemokraterne?"

Men det værste var måske, at det var et spørgsmål, som var så vigtigt for ham. Det var det første, han spurgte et fremmed menneske om. Før noget som helst andet måtte han vide, hvor han havde mig i den sag. Sådan spørger man ikke i fredstid. Det kunne man nok have gjort under den tyske besættelse af Danmark. Før man lukkede munden alt for meget op, måtte man lige føle vedkommende lidt på tænderne. Er du tyskvenlig eller patriot? For det kan få afgørende betydning. Men for ham var det heller ikke fredstid. Der var måske nok fred i Danmark, men ikke i hans hjemland eller i hans hjerte. Det ramte mig, for hvis tilstrækkelig mange ikke har fred i hjertet, har vi før eller siden heller ikke fred i landet. Og måske har vi allerede nu ikke fred. Vi har ikke krig, for ufreden har endnu kun et omfang, hvor vi kan holde den nede, men under låget stiger trykket. Danmark, som gennem århundreder har været et land, hvor jøder kunne leve trygt som danske, må nu beskytte skolebørn og synagogebesøgende med væbnet politi, og chikane og trusler er blevet en del af hverdagen for jødiske danskere. Det må og skal vi danskere ikke finde os i, uanset om vi er jøder, kristne, muslimer eller noget helt andet eller ingen af delene. Vi skal ikke bøje os for ondskabens regime.

Men hvordan skal vi sætte os mod det onde? Hvordan skal vi bekæmpe ondskaben uden at blive en del af den selv? Hidtil har vi sådan set haft det nemt her til lands. Krig og antisemitisme er noget, som hører til under andre himmelstrøg. Her hos os har vi kunnet hygge os i smug, og tolerancen over for andre kulturer og religioner har været billigt til salg, eller rettere sagt: den har ikke kostet os noget. Nu er det anderledes. Spørgsmålet: Hvem holder du med? hænger i luften, og svaret: Ikke med nogen, vil ikke blive accepteret. Tør vi håbe, at vi kan holde krigen ude af landet? Tør vi tro på, at der nogen sinde bliver fred mellem Abrahams børn? Det kræver, at vi formår at slippe "fodboldgrebet" om krigen. Der er ikke noget hjemmehold, som vi automatisk holder med, uanset hvor godt de spiller, og hvor godt de opfører sig. Der er ikke nogen "de gode" og "de onde."

Vi skal holde os for øje, at grænsen mellem ondt og godt ikke følger de politiske grænser, sproglige eller religiøse grænser. Den går ned gennem hvert eneste menneskehjerte, og skelnekampen mellem ondt og godt er et dagligt livsvilkår for ethvert menneske. Når den kamp bliver for svær, er det let at trække "fodboldkortet," men det er et fandens til kort. For så handler kampen ikke om at stifte fred, men om at vinde. Og den kamp vil kræve revanche på revanche, indtil bege hold står totalt smadrede på ødelagt jord. Så har ondskaben sejret, og Fanden griner. Men kan man da vinde kampen for fred uden at måtte tage ondskabens våben i brug? Nogen vil svare: Jo, alle skal anerkende Israels ret til at eksistere. Så får vi fred. Andre vil sige: Israel har ingen ret til at eksistere. Ud med dem. Så får vi fred. Den kristne vil sige: Du SKAL elske din næste. Ikke som du elsker din kæreste eller dine bedste venner; men du skal ville din næste det bedste. Du skal møde din næste som et medmenneske, og du skal elske din næste som dig selv. Så får vi fred.

Uanset om vi er jøder, muslimer eller kristne, deler vi Det gamle Testamente. Så tror vi, at vi er skabt af Gud, og vi må tro, at vi alle en gang skal svare på det samme spørgsmål: "Hvor er din bror?"

Kilde
Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Mindetale

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/vibeke-gamsts-tale-ved-mindehojtidelighed-for-ofrene-fra-7-oktober-2026